

**Рус телендә гомуми урта белем бирү оешмаларының татар
төркемнәрендә белем алучы
8 нче сыйныф укучыларына татар әдәбиятынан муниципаль түр өчен
олимпиада сораулары**

Хөрмәтле олимпиадада катнашучы! Сезгә олимпиаданың алты биремнән эшләргә кирәк булачак. Биремнәрне үтәү вакыты – 150 минут. Биремнәр шушы бланкларда эшләнә.

Максималь балл – **40**. Уңышлар!

1. Лириканың кайсы жанры турында сүз баруын языгыз. (2 балл)

- ул тормыш-яшәешкә кагылышлы уйланулар, яшәү кануннарын бәяли;
- мәхәббәткә, Туган илгә, якыннарга, табигатькә мөнәсәбәтле хис-кичерешләр яшәеш, галәм, яшәү мәгънәсе хакындагы уйлануларга тоташа;
- бу жанрдагы шигъри әсәрләрдә хис-кичерешкә караганда фикер әйтү беренче планга чыга.

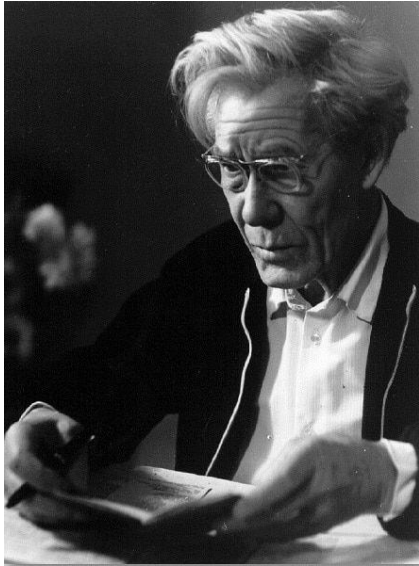
Җавап: фәлсәфи лирика

2. Роман жанрының төрләре генә кергән төшенчәләр рәтен билгеләгез (2 балл):

- а) тарихи роман, сәяси роман, детектив роман, мәхәббәт романы, импрессионистик роман, фантастик роман.
- ә) тарихи роман, хәрби роман, документаль роман, тәнкыйди роман, фантастик роман, мәхәббәт романы.
- б) тарихи роман, хәрби роман, документаль роман, детектив роман, фантастик роман, автобиографик роман.

Җавап: б) тарихи роман, хәрби роман, документаль роман, детектив роман, фантастик роман, автобиографик роман

3. Сорауларга җавап бирегез.

1) Портреттагы әдипнең исемен языгыз. (1 балл)

Жавап: Хәсән Туфан

2) Ул кайда туган? Дөрөс жавапны билгеләгез. (2 балл)

а) Татарстанның Апас районы Олы Бакырчы авылы

ә) Тамбов губернасы Сыркыды авылы

б) Татарстанның Арча районы Кушлавич авылы

в) Башкортстанның Бишбүләк районы Ает авылы

Жавап: Татарстанның Аксубай районы Иске Кармәт авылы

3. Әлеге әдипнең әсәрләре генә кергән рәтне күрсәтегез. (1 балл)

а) «Кайсыгызның кулы жылы?», «Ромашкалар», «Агыла да болыт агыла», «Гөлләр инде яфрак яралар».

ә) «Кайсыгызның кулы жылы?», «Ромашкалар», «Матурлык минем белән», «Гөлләр инде яфрак яралар».

б) «Кайсыгызның кулы жылы?», «Ромашкалар», «Агыла да болыт агыла», «Мокамай».

в) «Кайсыгызның кулы жылы?», «Ромашкалар», «Бу кырлар, бу үзәннәрдә», «Гөлләр инде яфрак яралар».

Жавап: а) «Кайсыгызның кулы жылы?», «Ромашкалар», «Агыла да болыт агыла», «Гөлләр инде яфрак яралар».

4. Бирелгән сүзләр рәте ярдәмендә әсәрләрнең исемен, авторын билгеләгез. (6 балл)

а) Мәгарә, кимия, симия, ихфа, Мисыр, хәлвә, патша кызы, казий.

Жавап: К. Насыйри “Әбүғалисина”

ә) жыл, бала, елау, буран, юл, ана, Мокай, эт

Жавап: Ш.Камал. “Буранда”

б) Колын, чабышкы аты, Сабан туге, мәйдан, ат чабышы, Ялгыз каен, камчы.

Жавап: Г. Ибраһимов “Алмачуар”

5. а) Повестьтан өзекне укыгыз.

...Әле иртә, бик иртә иде. Уйсуларга, иңкел һәм үзәннәр өстенә күренер-күренмәс юка гына соры пәрдә эленгән. Рәшә дулкыннары гына түгел ул, юк, түгел. Күтәрелергә өлгермәгән иртәнгә томанның нибары жиңелчә генә элпәсе. Көн саен шул бер үк Әверлән буеннан, бер үк үзән һәм болыннардан үзсалар да, Гайнанны һәр көнне яңа күренеш, яңа бизәкләр каршы ала иде. Беркөнне кояш офык астыннан кызган утлы тәлинкәдәй кызарып пәйда була. Икенче көнне сыек томан эченнән алсу-сары әфлисун булып күренә. Аннары ул күзгә күренеп саргая, агара да, ниһаять, карап булмастай алтын нурга әверелә. Ерактагы агымсулар, тымызык күлләр үрдән узганда көнгә каршы елмаялар, икенчесендә сөрелеп яткан кырлар уртасында яшькелт-соры салкын пыяладай хәрәкәтсез калалар. Кайчагында очырып алып китәрдәй жыл чыга, икенче көнне табигать аны йокымсырап, талыгып кына каршы ала. Бүген исә Ык буйларына иртәдән үк парлы жылы иңгән иде. Картлар әйтмешенчә, орлыкларның тишелеп чыга торган, тишелгәннәренә котырынып үсеп китә торган көннәре, табигатьнең гомумән ишәя, үрчи, яшелләнә, матурлана торган чагы.

ә) Сорауларга жавап бирегез.

1) Әсәрнең исеме (1 балл)

Жавап: Жидегән чишмә

ә) Әсәрнең авторы (1 балл)

Жавап: Гомәр Бәширов

б) Өзектә нинди күренеш бирелә? (1 балл). Бу өзектә ул нинди вазифа башкара? (2 балл)

Жавап: табигать күренеше (пейзаж).

Жавап: Бу өзектә ул вакыйгаларның барган урынын тасвирлый, вакыйгаларның урынын һәм вакытын күзалларга ярдәм итә, геройның кичерешләрен билгели, кеше һәм табигатьнең аерымсызлыгын таний.

в) Өзектән

•сынландыруга мисал табып языгыз (2 балл)

Жавап: агымсулар, тымызык күлләр үрдән узганда көнгә каршы елмаялар; табигать аны йокымсырап, талыгып кына каршы ала.

• чагыштыруга мисал китереgez (2 балл)

Жавап: кояш кызган утлы тәлинкәдәй; кырлар сары пыяладай.

• эпитетка мисаллар табып языгыз (2 балл)

Жавап: ишәя, үрчи, яшелләнә, матурлана торган чак; алтын нур.

6. Үзегез яратып укыган әдәби әсәрне исемен күрсәтмичә, ләкин аны танырлык итеп характерлап языгыз. Ахырдан әсәрнең исемен, авторын күрсәтеgez. Күләме 8-10 жөмлә. (15 балл)